

ROVER

Op Verkenning

40 wandelingen met
het Openbaar Vervoer

40 jaar De Reiziger, veertig keer Op Verkenning

In 2018 bestaat het door Rover uitgegeven tijdschrift De Reiziger veertig jaar. Vanaf het begin stond voorop dat ook de aangename kant van het reizen met trein en bus een belangrijke plaats in het blad behoort te hebben. Rover viert dit dubbele jubileum met het uitgeven van de Wandelgids *Op Verkenning - 40 wandelingen met het Openbaar Vervoer*.

Geïnspireerd door de wekelijkse rubriek *Op Stap* van Herman Bosselaar in het toenmalig Zaterdags Bijvoegsel van NRC Handelsblad begon redactielid Fred van der Blij in 1978 bij het eerste nummer met *Op Verkenning*. Zijn formule bestond uit een reis met (vooral) de streekbus door een aantrekkelijk gebied, over een eiland of naar een boeiende stad. De eerste afleveringen van *Op Verkenning* gingen door het Grote Rivierengebied, Limburg en over Texel. Al snel kreeg zo'n reis uitbreiding met een langere wandeling. Met bus of trein naar plek A, aan de wandel via B naar C en vandaar met openbaar vervoer naar huis. Wie met het openbaar vervoer reist heeft op de automobilist voor dat hij meestal niet is aangewezen op het hetzelfde begin- en eindpunt.

2

Op Verkenning wandelde zo van Mesch door de Voerstreek naar Epen in Limburg. Bekeek wat er nog is te vinden van de lokaalspoorweg in Noord-Friesland met de terp van Hegebeintum als letterlijk hoogtepunt. Ten noorden van Gouda verbaasden de wandelredacteuren Fred en Peter Oosterling zich over hoe smal de Winterdijk was.

De komst van Internet en Rover-website zorgden ervoor dat zij niet langer telkens alle bus- en treintijden in het blad hoefden op te nemen. Niet veel later was de routebeschrijving ook op die website te vinden. Met het aantreden van Gerda Spaander als wandelredacteur deed de website afstandmeten.nl haar intree. Door te klikken op de link in de routebeschrijving op de Rover-website kreeg de wandelaar de beschikking over de details van die route.

Rover greep het veertigjarig jubileum van tijdschrift en rubriek aan voor het uitbrengen van een echte wandelgids. Het gaf de huidige twee wandelredacteuren Gerda en Peter mee dat de gids moest komen te bestaan uit evenzovele wandelingen als de rubriek in jaren oud is: veertig. Zij kozen voor een aantal oude toppers, voor wandelingen die in de laatste jaargangen van het tijdschrift staan en maakten ook nieuwe wandelingen. Dit resulteerde in drie wandelroutes in elke provincie (m.u.v. Flevoland, twee), vier (grotendeels) in België en één in Duitsland.

Overzichtskaart

geeft voor de betreffende wandeling het dichtstbijzijnde treinstation aan. Stippellijn met pin is de route per bus of tram vanaf dit station naar het beginpunt van die wandeling.

Colofon

Op Verkenning - 40 wandelingen met het Openbaar Vervoer - ©ROVER 2018
(www.rover.nl)

Wandelroutes, tekst en fotowerk – Gerda Spaander en Peter Oosterling
Met dank aan Tim Boric, Sanne van Galen, Pim Kuipers, Ineke van der Werf en allen die hebben bijgedragen om deze uitgave mogelijk te maken.

De uitgave van deze wandelgids is financieel mogelijk gemaakt door een legaat aan Rover van de heer A.B. Holleboom.

Ontwerp en uitvoering – Anouk Majoor, Coco Bookmedia (www.cocobookmedia.nl)
Kaartwerk – Aad Mak (www.mekkarto.nl)
Druk – Drukkerij Wilco, Amersfoort (www.wilco.nl)

Eerste druk – juli 2018
ISBN 978-90-827121-1-7

Informatie uit deze wandelgids mag worden vermenigvuldigd en openbaar gemaakt op de voorwaarde dat Rover hiervoor vooraf schriftelijk toestemming heeft verleend en met vermelding van de bron.

4

Meer weten over Rover of nog niet uitgewandeld na deze gids? Neem een kijkje op www.rover.nl/wandelroutes. Hier vindt u detailinformatie over o.a. het openbaar vervoer naar het beginpunt en vanaf het eindpunt van een wandeling en eventuele routewijzigingen. De lezer kan hier ook inzoomen op het routeverloop van de betreffende wandeling en een reactie achterlaten.

Foto voorzijde:

Kerkje Hegebeintum op de hoogste terp van Friesland met een hoogte van bijna 9 meter. Aan de voet bushalte Hegebeintum van De Opstapper

Foto achterzijde:

Beide auteurs op een mooie lentedag midden april 2018 bij de bushalte Wesch, Noorbeek (Limburg) van lijn 57

Over reizigersvereniging Rover

In 1971 stond pater Frans van der Poel te wachten op een vertraagde bus. Het regende die dag en er was geen plek om te schuilen. Op dat moment drong het tot hem door dat er best wat dingen beter konden in het openbaar vervoer, maar dat er geen bond of vereniging bestond om daar voor te zorgen. Dat terwijl er toen al wel een bond was voor fietsers en een voor voetgangers. Van der Poel ging met het idee aan de slag en de geboorte van Rover was een feit.

De naam Rover staat voor 'Reizigers Openbaar Vervoer'. Rover is een vereniging van reizigers, voor reizigers. Reizigers in alle soorten en maten, of zij nu kiezen voor de bus, trein, metro, tram of een taxibusje. In Nederland zijn dat dagelijks drie miljoen mensen. Maar ook wandelen en fietsen hoort bij het openbaar vervoer; van de wandeling naar de bushalte tot de reis met de OV-fiets vanaf het station.

Rover heeft volgens de wet adviesrecht, dat maakt ons vaste gesprekspartner van vervoerbedrijven en overheden. Zo houden wij de belangen van de reiziger in het oog en zetten we ons in voor betaalbaar, betrouwbaar en toegankelijk openbaar vervoer. Ook de media weten Rover goed te vinden met vragen over ontwikkelingen in het OV. Daarnaast organiseert Rover bijeenkomsten, voert Rover onderzoeken uit naar bijvoorbeeld stations en organiseert Rover trainingen voor vrijwilligers die mee willen praten over het openbaar vervoer in hun regio. Hiermee is Rover sinds 1971 dé stem van de reiziger.

Reizen doen we niet alleen om ergens naartoe te gaan, ook de reis zelf kan een avontuur zijn. Vandaar dat Rover in het verenigingsblad De Reiziger regelmatig tips publiceert voor een leuk dagje uit met het OV. Ook staat er in ieder blad een mooie wandeling door natuurgebieden en in interessante steden, altijd goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Een selectie van deze wandelingen aangevuld met tal van nieuwe is nu gebundeld in deze wandelgids. Wij wensen u veel plezier tijdens uw reis en tijdens uw wandeling.

Meer weten over Rover of nog niet uitgewandeld na deze gids? Neem dan ook eens een kijkje op www.rover.nl

Wandeling 01. Wandelend over 't Hoogeland. Godlinze – Spijk (pag. 16)

Kenmerken	Wandeling over het door Ede Staal bezongen Hoogeland is rijk aan weidse vergezichten. Tijdens de werkzaamheden voor de dijkversterking die tot begin 20120 duren gaat de wandeling van Holwierde rechtstreeks naar Bierum
Lengte	18 km, waarvan 15% onverhard. 14 km gedurende de dijkversterking, geheel verhard
Treinstation dichtstbij	Loppersum
Beginpunt	Godlinze, halte Provincialeweg
Eindpunt	Spijk, halte Melkweg
Openbaar vervoer	Van ma t/m vr van Loppersum naar Godlinze lijn 45 (Qbuzz). Echter tussen 09.30 en 13.00 uur, op za en zo hubtaxi. Van ma t/m za van Spijk naar Loppersum en naar Appingedam lijn 61. Vanaf 20.45 (za 19.45) en op zo eveneens hubtaxi. Deze rijdt alleen op reservering. U reserveert minimaal 1 uur voorafgaand aan de gewenste vertrektijd. Bel 0800 – 0567, gratis. OV-chipkaart niet geldig. Zie: www.publiekvervoer.nl
Horeca	In Godlinze, Holwierde, Bierum en Spijk zijn (beperkt) (eet)cafés

Wandeling 02. In het Theater van de Natuur. Jipsinghuizen – Ter Apel (pag. 20)

Kenmerken	De beek Ruiten Aa is de gids van deze wandeling. Het <i>Theater van de Natuur</i> nodigt de wandelaar uit zijn eigen theatervoorstelling te maken
Lengte	22 km, waarvan 60% onverhard
Treinstation dichtstbij	Assen, Emmen en Groningen
Beginpunt	Jipsinghuizen (bij Sellingen), halte Heidensleger
Eindpunt	Ter Apel, halte Busstation
Openbaar vervoer	Van ma t/m vr ochtenduren lijn 42 (Qbuzz) Emmen – Ter Apel – Jipsinghuizen – Vlagtwedde vv. Op za middaguren lijn 73 Emmen – Stadskanaal met overstap buurtbus 512 naar Sellingen. Uit ri Assen en Groningen is buurtbus ook op ma t/m vr een goed alternatief. Op zo en in op overige tijden: Hubtaxi (zie bij wandeling 01). Bel 0800 – 4020104, gratis
Horeca	Nabij beginpunt Hotel de Waalehof. Onderweg Gasterij De Noordmee (bezoekerscentrum SBB/beperkt open). Nabij Klooster Ter Apel Hotel Boschhuis

Wandeling 03. Overvaren met het Reitdiepveer. Zuidhorn – Winsum (pag. 24)

Kenmerken	Een wandeling voor de maanden april t/m oktober: langs twee minder bekende Groninger borgen en een vaartocht met het Reitdiepveer
Lengte	24 km, waarvan 5% halfverhard
Treinstation dichtstbij	Zuidhorn
Beginpunt	Zuidhorn, station Zuidhorn
Eindpunt	Winsum, station Winsum
Horeca	In Zuidhorn, Ezinge en Winsum. Ook op de beide stations. Onderweg beperkt.

Wandeling 04. Terug naar 't Dockumer Lokaeltsje. Hijum – Hegebeintum (pag. 28)

Kenmerken	Langs de overblijfselen van een interlokale tramlijn en door terpdorpen
Lengte	14 km, waarvan 10 % halfverhard
Treinstation dichtstbij	Leeuwarden
Beginpunt	Hijum, halte Provincialeweg
Eindpunt	Hegebeintum, halte Hegebeintum
Openbaar vervoer	Vanaf halte Hegebeintum rijdt de Opstapper lijn 717 voor € 2,50 naar het busstation van Dokkum of een halte van de 'gewone bus' in Dokkum, Ferwert en Oentsjerk. De Opstapper minimaal 1 uur voorafgaand aan dienstregelingrit reserveren 0800 2802803 (gratis).
Horeca	In alle dorpen. Op station Marrum Pannenkoekentrein www.dokkumerlokaaltje.com www.stationmarrum.nl www.hegebeintum.info www.friesmuseum.nl

Wandeling 05. Door het Drents-Friese Wold. Appelscha – Diever (pag. 32)

Kenmerken	Wandeling door het uitgestrekte Drents-Friese Wold. Het 6.000 ha grote Nationaal Park bestaat uit boscomplexen, heide, stuifzand en beekdalgraslanden
Lengte	22 km, Ongeveer 85 % van de wandeling is onverhard
Treinstation dichtstbij	Heerenveen
Beginpunt	Appelscha, halte Smidslaantje of Steegdenkwartier
Eindpunt	Diever, halte Kasteel of Brink
Openbaar vervoer	Lijn 35 Beilen – Diever – Steenwijk rijdt niet in de avonduren, noch in het weekeinde. Op lijn 20 Assen/Meppel – Busstation Dieverbrug – Diever in de avonduren rijdt er een 15-persoonsbus. Soms is een overstap op het Busstation Dieverbrug handig voor de andere richtingen dan Assen/Meppel. In Meppel geeft lijn 20 aansluiting op de trein
Horeca	In Appelscha en Diever. Onderweg geen. www.turfroute.nl/vaarroute.html www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/drents-friese-wold www.drents-friesewold.nl

Wandeling 06. Langs het Tsjûkemar. Delfstrahuizen – Lemmer (pag. 36)

Kenmerken	Wandeling langs de zuidelijke oever van het uitgetrekte Tsjûkemar via een karakteristiek schelpenpaadje
Lengte	17 km, waarvan ca. 40 % halfverhard schelpenpaadje
Treinstation dichtstbij	Sneek
Beginpunt	Delfstrahuizen, halte Westersedijk
Eindpunt	Lemmer, halte Busstation
Openbaar vervoer	Het busstation van Lemmer ligt ver buiten het centrum; o.a. voor ri Heerenveen en Sneek, of halte Pampusstraat: ri busstation en Sneek – lijnen 42 en 47 of halte Houtmolen: ri Heerenveen via busstation – lijn 48. Op za-avond en zondag: De Opstapper, bel minimaal 1 uur vooraf 0800 2802803
Horeca	Bij de brug In Echtenerbrug en in Lemmer. Onderweg beperkt

Wandeling 07. Een dagmars door de Onlanden. Haren – Leek (pag. 40)

Kenmerken	Het gebied ruwweg tussen Haren – Paterswolde – Leek was niet geschikt voor agrarisch gebruik en kreeg de naam De Onlanden. Een bijzonder gebied voor een stevige wandeling
Lengte	22 km, waarvan 10% onverhard
Treinstation dichtstbij	Groningen, Haren
Beginpunt	Haren, halte P+R/A28
Eindpunt	Leek, halte Centrum
Horeca	In Leek, Roderwolde en op de in de routebeschrijving genoemde punten
	www.natuurindeonlanden.nl
	www.woldzigt-roderwolde.nl
	www.landgoednienoord.nl

Wandeling 08. Door Gasterse Duinen en Balloërveld. Westlaren – Rolde (pag. 44)

Kenmerken	Twee keer gaat de wandeling ruwweg van noord naar zuid door een bijzonder heidelandschap: De Gasterse Duinen met hunebed D10 en het Balloërveld dat een maatje groter is
Lengte	16 km, waarvan 80% onverhard
Treinstation dichtstbij	Groningen
Beginpunt	Westlaren, halte N34
Eindpunt	Rolde, halte Kerkbrink
Openbaar vervoer	Reis vanaf Rolde met lijn 21 of 24 (Qbuzz) naar Assen. Lijn 24 rijdt niet 's avonds noch op zondag
Horeca	In Groningen, Gasteren en Rolde en op in de routebeschrijving genoemde punten
	www.drentscheaa.nl
	www.v2.schaapskuddeballoerveld.nl
	www.jacobuskerkrolde.nl

Wandeling 09. Door het stroomdal van de Slokkert. Norg – Veenhuizen (pag. 48)

Kenmerken	De wandeling door een gaaf essenlandschap en het stroomdal van de Slokkert verbindt brinkdorp Norg met het lange tijd voor buitenstaanders afgesloten Veenhuizen
Lengte	12 km, waarvan 80% onverhard
Treinstation dichtstbij	Assen, Heerenveen, Leeuwarden
Beginpunt	Norg, halte Westeind
Eindpunt	Veenhuizen, halte Friesche Schut
Horeca	In Norg (aan de Brink), Westervelde (niet aan de route) en Veenhuizen
	www.hunebeddenwijzer.nl
	www.veenhuizenboeit.nl
	www.pauperpad.nl
	www.gevangenisnismuseum.nl
	www.maallust.nl

Wandeling 10. Lopen in de Weerribben. Wetering – Ossenzijl (pag. 52)

Kenmerken	In het NW van Overijssel bevindt zich het Nationaal Park Weerribben. De wandeling gaat op onderzoek uit om te achterhalen wat <i>weerribben</i> zijn
Lengte	13 km, waarvan 10 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Lelystad, Steenwijk
Beginpunt	Wetering, halte Wetering
Eindpunt	Ossenzijl, halte Kooystraat
Openbaar vervoer	Marknesse Busstation geeft aansluiting op de bus 71 ri Emmeloord en richting Zwolle. Bus 75 Steenwijk en Blokzijl/Marknesse doet halte Wetering aan, waar de wandeling begint
Horeca	In Muggenbeet, Kalenberg en Ossenzijl www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/weerribben www.np-weerribbenwieden.nl

Wandeling 11. Kom maar over de spoorbrug. Hattem – Zwolle (pag. 56)

Kenmerken	Tussen eind april en eind oktober brengt 't Kleine Veer fietsers en wandelaars naar de overkant. In de wintermaanden was tot 2011 de enige mogelijkheid om naar Zwolle te <i>wandelen</i> de oversteek via de IJsselbrug. Sindsdien kan de wandelaar ook via het fietspad naast de rode spoorbrug van Hattem naar Zwolle
Lengte	11 km, waarvan 5 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Zwolle
Beginpunt	Hattem, halte Centrum
Eindpunt	Zwolle, station Zwolle
Horeca	In Hattem en Zwolle

Wandeling 12. Langs stromen en over bulten. Mariënberg – Ommen (pag. 60)

Kenmerken	De wandeling Mariënberg – Ommen volgt ruwweg de derde etappe van het Vechtdalpad
Lengte	19 km, waarvan 85% onverhard
Treinstation dichtstbij	Mariënberg
Beginpunt	Mariënberg, station Mariënberg
Eindpunt	Ommen, station Ommen
Horeca	Op station Mariënberg (Spoor 7), station Ommen (Spoor 7), Mariënberg (Mainburg), op het kampeerterrein De Roos (theehuis en 's zomers ook kiosk), Ommen (Stationsstraat) www.reizigersverenigingalma.nl www.spoor7.nl www.vechtdaloverijssel.nl/De-Overijsselse-Vecht www.vechtdaloverijssel.nl/Wandelen/wandelnetwerk

Wandeling 13. Op doortocht door het Harderbos.**Biddinghuizen – Harderhaven (pag. 64)**

Kenmerken	Elke woonkern in Oostelijk Flevoland heeft haar eigen bos. De wandeling verbindt het Biddingbos met het Harderbos via een wijds akkerland
Lengte	15 km, waarvan 5 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Dronten
Beginpunt	Biddinghuizen, halte Havenweg
Eindpunt	Harderhaven, halte Harderhaven
Horeca	Op de in de wandel- en routebeschrijving genoemde punten
Wandelgids	Wandelen naar het hart van Flevoland, ISBN 9789078641346; Gegarandeerd Onregelmatig, 2014 (€ 14,95)

Wandeling 14. Lopen beneden NAP op Schokland. Nagele – Ens (pag. 68)

Kenmerken	Wandelen beneden NAP van het polderdorp Nagele via het vroegere eiland Schokland naar Ens. Nagele waarvan de bouw in 1954 begon, kenmerkt zich door een strakke ordening, rechte straten, veel glas en veel licht
Lengte	15 km, waarvan 5 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Dronten, Kampen, Lelystad, Heerenveen
Beginpunt	Nagele, halte Nagele
Eindpunt	Ens, halte Ens
Openbaar vervoer	Vanaf stations Dronten, Kampen, Lelystad, Heerenveen en Groningen gaan buslijnen naar Nagele
Horeca	In Nagele (beperkt), Schokkerhaven, Schokland, Middelbuurt, Ens

www.museumnagele.nl
www.nagele.nl/bibliotheek

Wandeling 15. Op pad door de bloeiende Betuwe Geldermalsen – Geldermalsen (pag. 72)

Kenmerken	Eind maart tot in de tweede helft van april staan de fruitbomen in bloei. Reis bijvoorbeeld naar Geldermalsen voor een rondwandeling via Tricht en Buren
Lengte	20 km, waarvan 20% onverhard
Treinstation dichtstbij	Geldermalsen
Beginpunt	Geldermalsen, station Geldermalsen
Eindpunt	Geldermalsen, station Geldermalsen
Horeca	In Tricht (Bistro De Lachende Gans), Buren en Geldermalsen (naast station Eten & Drinken)
	www.prorail.nl/projecten/geldermalsen
	www.fruittuinvannederland.nl/bloesem
	www.burenstad.nl/site/oranjestad-buren
	www.synagoge-buren.nl
	www.bistolachendegans.nl

Wandeling 16. Het Speulderbos in Garderen – Koudhoorn (pag. 76)

Kenmerken	Loofbos met swingende bomen, met in het midden een laagte
Lengte	10 km, wandeling is bijna voor 100 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Putten
Beginpunt	Garderen, halte Veluw Hul
Eindpunt	Koudhoorn, halte Mooi Veluwe
Openbaar vervoer	Bus 107 vanaf station Putten
Horeca	Garderen (aan het begin), Boshuis Drie (na 4 km), Koudhoorn (aan het eind)

Wandeling 17. Van het pad af in de Gelderse Poort. Millingen aan de Rijn – Nijmegen (pag. 80)

Kenmerken	De route loopt door natuurontwikkelingsgebied, waar de wandelaar mag lopen waar hij wil. Er wordt nog zand wordt gewonnen en er lopen grote grazers. De route gaat hier en daar vlak langs de Waal, en eindigt met een stukje Nijmeegse stadwandeling
Lengte	23 km. Eventueel kan de wandeling worden bekort door na 12 km aan de rand van Ooij de bus terug te nemen. Ongeveer 75 % van de wandeling is onverhard
Treinstation dichtstbij	Nijmegen
Beginpunt	Millingen aan de Rijn, halte Gezondheidscentrum
Eindpunt	Nijmegen, station Nijmegen
Openbaar vervoer	Bus 80 vanaf station Nijmegen
Horeca	De Millinger Theetuin (na 5 km), Roosje van Ooij (na 18 km), in Nijmegen
	www.ark.eu
	www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/gelderse-poort

Wandeling 18. Langs de Eem. Eemdijk – Amersfoort (pag. 84)

Kenmerken	Drs. P nam de videoclip bij zijn lied <i>Heen-en-weer</i> op aan boord van het veer van Eemdijk. Hier begint de wandeling langs de boorden van de Eem naar Amersfoort
Lengte	18 km, waarvan 40 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Nijkerk
Beginpunt	Eemdijk, halte Pontveer
Eindpunt	Amersfoort, halte Kwekersweg
Openbaar vervoer	Buurtbus 503 Nijkerk station – Eemdijk. Op za en zo geen buurtbus en op zo geen pontje. Alternatief: halte Eemnes Raadhuislaan, reis met Connexion lijn 109 vanaf station Hilversum of lijn 108 vanaf station Bussen-Zuid. Loop een stukje naar het noorden en ga bij de Eemnesservaartsteeg RA. Volg het pad langs het water tot bij tot bij het gemaal Eemnes (ca. 2,5km)
Horeca	In Eemdijk (bij het pontje), boerderij Netelenburg (nabij gemaal Zeldert, alleen in de zomermaanden en beperkt), in Amersfoort www.vvbunschoten-spakenburg.nl/event/pontje-eemdijk www.rivier.de-eem.nl www.klompepad.nl www.grebbelinie.nl

Wandeling 19. Door moerasbos, forten en binnenstad. Utrecht – Utrecht (pag. 88)

Kenmerken	Moerasbos en weilanden, elementen van de Hollandse Waterlinie en de stad Utrecht
Lengte	18 km. Eventueel kan de wandeling op verschillende plaatsen worden bekort door tussentijds de bus te nemen. Alleen de route langs en door het Gagelbos is onverhard (4 km), een groter deel is autovrij
Treinstation dichtstbij	Utrecht CS
Beginpunt	Utrecht, halte Pekingdreef
Eindpunt	Utrecht, station CS
Openbaar vervoer	Bus 9 vanaf Utrecht CS
Horeca	In de stad in overvloed, erbuiten geen www.hollandsewaterlinie.nl

Wandeling 20. Over de Utrechtse Heuvelrug. Rhenen – Veenendaal (pag. 92)

Kenmerken	De wandeling doet het stadje Rhenen aan en gaat door bossen en over heidevelden van de oostelijke Utrechtse Heuvelrug
Lengte	19 km, waarvan 70% onverhard
Treinstation dichtstbij	Rhenen
Beginpunt	Rhenen, station Rhenen
Eindpunt	Veenendaal, station Veenendaal Centrum
Horeca	In Rhenen, in Veenendaal, onderweg geen www.grebbeberg.nl www.np-utrechtseheuvelrug.nl

Wandeling 21. Wie gaat er mee naar Wieringen. Den Oever – Westerland (pag. 96)

Kenmerken	Weliswaar hebben diverse ruilverkavelingen een deel van het oude karakter van Wieringen weggenomen, toch waant de wandelaar zich soms in Zuid-Engeland. De wandeling staat garant voor frisse zeelucht en een bijzonder dijktpe
Lengte	17 km, waarvan 15% onverhard (gras- en schelpenpaden)
Treinstation dichtstbij	Hoorn
Beginpunt	Den Oever, halte Busstation
Eindpunt	Westerland, halte De Dentele of Hollebalweg
Horeca	In Den Oever, Hippolytushoef en op de in de routebeschrijving genoemde punten

Wandeling 22. Zand tegen Zee. Petten – Camperduin (pag. 100)

Kenmerken	Tot 2014 bestond de zeewering tussen Petten en Camperduin uit een hoge dijk. Waterschap HHNK gaf de zeewering een geheel nieuw uiterlijk door de zeewaartse aanleg van een nieuwe duinenrij. 9 km, waarvan 90 % onverhard (zeezand)
Lengte	
Treinstation dichtstbij	Alkmaar
Beginpunt	Petten, halte Plein 1945
Eindpunt	Camperduin, halte Hondsbosscheweg
Horeca	In Petten (aan begin en eind van de zeewering, mogelijk ook halverwege) Zomer: (doorgaans) op alle dagen open. Winter: meestal gesloten op eerste weekdagen en overigens vanaf 17.00 uur. In Camperduin en in Groet

Wandeling 23. Langs bij Brouwers en Blekers. Haarlem – IJmuiden (pag. 104)

Kenmerken	Een mooie wandeling door de duinen van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en enkele kilometers over het Noordzeestrand brengen de wandelaar in IJmuiden aan Zee met de grote rookpluimen van Tata Steel op de achtergrond
Lengte	16 km, waarvan 60% onverhard
Treinstation dichtstbij	Haarlem
Beginpunt	Haarlem, station Haarlem
Eindpunt	IJmuiden, halte IJmuiden aan Zee
Horeca	In Haarlem, IJmuiden en op in de routebeschrijving genoemde punten www.np-zuidkennemerland.nl www.Rnet.nl
Kaarten	Wandel- en fietskaart Nationaal Park Zuid-Kennemerland, schaal 1:20.000. Te koop bij het bezoekerscentrum (€ 5,95)

Wandeling 24. Over de Waalsdorpervlakte. Den Haag – Katwijk (pag. 108)

Kenmerken	De wandeling via Meijendel naar Katwijk gaat voor het grootste deel over onverharde paden en over het strand en volgt losjes de gemarkeerde route het Nederlands Kustpad. In 2018 verschijnt de nieuwe druk van de bijbehorende wandelgids	
Lengte	21 km, waarvan ca. 85% onverhard (doorgaans bospaden en strand)	
Treinstation dichtstbij	Den Haag Centraal	
Beginpunt	Den Haag, station Den Haag Centraal	
Eindpunt	Katwijk, halte Nieuw Brittenburg	
Horeca	In Den Haag, in Katwijk, onderweg	
	www.denhaag.com	www.ijgenweisclingendael.nl
	www.denhaag.nl/japansetuin	www.erepeloton.nl
	www.dunea.nl/bezoekerscentrum	www.meyendel.nl

Het Landgoed Clingendael is het hele jaar toegankelijk.

Wandeling 25. Over het witte Winterdijkje. Zoetermeer – Gouda (pag. 112)

Kenmerken	Terug naar een van de smalste dijkjes ten noorden van Gouda, de Winterdijk	
Lengte	20 km, waarvan 20% onverhard (schelpenpaden). Waddinxveen – Gouda is 7 km	
Eventueel	Begin- of eindstation Waddinxveen, station Waddinxveen	
Treinstation dichtstbij	Den Haag, Gouda, Waddinxveen	
Beginpunt	Zoetermeer, RandstadRail station Seghwaert	
Eindpunt	Gouda, station Gouda	
Horeca	Beperkt in Winkelcentrum Seghwaert en in Waddinxveen. Zeer uitgebreid in het centrum van Gouda	

Wandeling 26. Topnatuur onder de rook van Rijnmond.

Hellevoetsluis – Oostvoorne (pag. 116)

Kenmerken	Vermaard natuurgebied bestaande uit open en begroeide duinen en vochtige duinvalleien, strand en een landgoed met eikenlaan	
Lengte	18 km, waarvan 85 % onverhard.	
Eventueel	Wie de route wil bekorten kan beginnen of eindigen in Rockanje. Dan wordt de route 7 km (eerste deel) of 11 km (tweede deel).	
Treinstation dichtstbij	Rotterdam	
Beginpunt	Hellevoetsluis, halte Provinciale Weg/Voorweg	
Eindpunt	Oostvoorne, halte De Ruy	
Openbaar vervoer	Reis naar metrostation Spijkenisse Centrum, bereikbaar met de metro vanaf de stations Rotterdam CS of Blaak en Schiedam Centrum. Stap over op bus 101 naar Hellevoetsluis. Stap op eindhalte Amnesty Internationallaan over op lijn 104 ri Renesse. In de ochtendspits rechtstreeks met lijn 104. Terugreis met bus 103	
Horeca	Op het strand bij Rockanje, in Rockanje, bij de Tenellaplas (de Meidoorn), 1,5 km voor het einde (Wapen van Marion) en in Oostvoorne	
	www.zuidhollandslandschap.nl/duinen-van-oostvoorne	
	www.natuurmonumenten.nl/nieuws/life-duinherstel-is-voltooid	

Wandeling 27. Langs akkerranden naar de kust. Middelburg – Domburg (pag. 120)

Kenmerken	De wandeling volgt ruwweg de Domburgse watergang en maakt drie keer gebruik van een trekveer voor de oversteek van de watergang. Na het eerste trekveer volgt de wandeling meestal de akkerranden. In het winterhalfjaar en na natte perioden kan de wandeling zwaar zijn.
Lengte	23 km, waarvan ca 70% onverhard (aan het eind duinpaden)
Treinstation dichtstbij	Middelburg
Beginpunt	Middelburg, station Middelburg
Eindpunt	Domburg, halte Schuivlotstraat
Horeca	In Middelburg en Domburg veel, verder (zeker op zondag) weinig
	www.vvvzeeland.nl www.de-drvkery.nl

Wandeling 28. Lopen door de Zak van Zuid-Beveland. Hoedekenskerke – Goes (pag. 124)

Kenmerken	Tweedaagse wandeling over een netwerk van dijkes
Lengte	Dag 1: 15 km Hoedekenskerke – Baarland – Ellewoutsdijk of 11 km Baarland – Ellewoutsdijk Dag 2: 24 km Ellewoutsdijk – Goes
Treinstation dichtstbij	Goes
Begin- en eindpunt	Beginpunt Hoedekenskerke, halte Hoedekenskerke SGB of Baarland, halte Baarland SGB. Eindpunt Goes, station Goes
Openbaar vervoer	Stoomtrein Goes-Borssele (SGB): Goes – Hoedekenskerke of Baarland – www.destoomtrein.nl Beste wandeldagen zijn rijdagen van de railbus. Op de overige rijdagen alleen stoomtreinen; deze eindigen bij halte Hoedekenskerke SGB. Bus: Connexion: (Goes →) Baarland, halte Schansstraat en (Goes →) Ellewoutsdijk- www.connexion.nl Op niet-rijdagen is Baarland vanaf Goes van ma t/m vr bereikbaar per buurtbus 595/597 (overstap in Hoedekenskerke). Op za en zo alleen haltetaxi. Ellewoutsdijk halte Markt én Fort: ma t/m vr lijn 20 Goes – 's Heerenhoek, halte Tolplein, overstap buurtbus 596. Op za en zo alleen haltetaxi. Deze reserveert u minimaal 1,5 uur voor de rit via 088 0235800. Zie www.zeeland.nl/haltetaxi en www.buurtbuszuidbeveland.nl/dienstregeling
Horeca	Stations SGB Goes en Hoedekenskerke (op rijdagen SGB), Baarland, Ovezande (beperkt) en in Goes

Wandeling 29. Lopen langs de Linie van Communicatie. Axel – Absdale (pag. 128)

Kenmerken	De route gaat langs linies en forten van de Staats-Spaanse Linies, langs de Nederlands – Belgische grens en door het waterwingebied/natuurgebied en de bossen bij Sint Jansteen
Lengte	De kortste route is 10 km, de langste is 22 km. Van de langste route is ruim 50% onverhard
Treinstation dichtstbij	Goes
Beginpunt	Axel, halte Crijnssenstraat of Zuiddorpe, halte Bontekoe
Eindpunt	Absdale, halte Derde Verkorting of Hulst, halte Maelstedestraat of Hulst, halte Busstation
Openbaar vervoer	Bus 20, van Goes naar Axel en vanaf Hulst naar Goes. Halte Bontekoe is bereikbaar met buurtbus 507, via overstap op Axel, halte Nassaustraat. De buurtbus rijdt niet in het weekend
Horeca	In Axel, Kapellebrug en Hulst
	www.staatsspaanselinies.eu

Wandeling 30. Grenzen langs de Brabantse Wal. Putte – Bergen op Zoom (pag. 132)

Kenmerken	We beginnen in het bos. Daarna voert de route langs de Brabantse Wal, deels door de polders en dorpen ten westen van de Wal, deels op de Wal zelf. De wandeling eindigt in de buurt van het Markiezaat
Lengte	25 km
Eventueel	In te korten door de bus te nemen in/tot Ossendrecht of Hoogerheide. Ongeveer 70 % van de route is onverhard
Treinstation dichtstbij	Bergen op Zoom
Beginpunt	Putte, halte Julianastraat of Moretuslei
Eindpunt	Bergen op Zoom, halte Fianestraat
Openbaar vervoer	Bus 105
Horeca	In Putte, het koetshuis van kasteel Ravenhof, iets van de route af De Leeuw van Vlaanderen en verder in de dorpen

Wandeling 31. Nat en droog rond De Rul. Heeze – Heeze (pag. 136)

Kenmerken	De route voert door een kleinschalig landschap met weiland en houtwallen, de Strabrechtse Heide en weer via het kleinschalige landschap naar Heeze
Lengte	12 km, waarvan 75% onverhard
Treinstation dichtstbij	Heeze
Beginpunt	Heeze, station Heeze
Eindpunt	Heeze, station Heeze
Horeca	Er is horeca in Heeze en na 7 km aan de rand van de heide: Heidecafé D'n Vrije Vogel

De brochure van het Rulse Laarzenpad is te downloaden via www.staatsbosbeheer.nl

Wandeling 32. Op naar het veenmos door venen en pelen. Griendtsveen – Griendtsveen (pag. 140)

Kenmerken	De wandeling voert door de natuurgebieden Griendtsveen, Mariapeel en de Deurnesche Peel, onderbroken door bos en agrarisch land
Lengte	19 km, waarvan 65 % onverhard.
Eventueel	Na 7,5 km of in omgekeerde richting 11,5 km kan de wandeling worden bekort door de bus te nemen bij Helenaveen, halte Brug Kamp.
Treinstation dichtstbij	Deurne
Beginpunt	Griendtsveen, halte Kerk
Eindpunt	Griendtsveen, halte Kerk
Openbaar vervoer	Vanaf station Deurne buurtbus 262. Omdat deze niet ieder uur rijdt eventueel vanaf Deurne de OV-fiets (7 km). Mochten deze niet beschikbaar zijn dan is er ook fietsverhuur bij Manders Rijwielhandel, Stationsstraat 108. Vanaf het station langs bushalte rechtuit de Stationslaan (300 m)
Horeca	Bij het begin/eindpunt en in Helenaveen op 1 km van de route

Wandeling 33. Door de Voerstreek. Mesch – Epen (pag. 144)

Kenmerken	Wandeling door het grensgebied van Limburg en de Voerstreek
Lengte	22 km, waarvan 55 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Maastricht
Beginpunt	Mesch, halte Steenbergweg
Eindpunt	Epen, halte Roodweg
Openbaar vervoer	Reis met Maastrichtse stadslijn 5 naar Eijsden, halte Vroenhof. Hier is er aansluiting op OV-shuttle 420 van Arriva. Deze bus rijdt uitsluitend na voorafgaande telefonische reservering. De OV-shuttle reserveert u een uur voor de rit uit de dienstregeling. Bel 0800-0224050. Prijs per rit € 2 p.p. (OV-chipkaart niet geldig)
	www.arriva.nl/limburg/reisinformatie/aanvullend-vervoer.htm
Horeca	In alle Voerdorpen

Wandeling 34. Mergelland bij Maas en Albertkanaal. Eijsden – Kanne (pag. 148)

Kenmerken	Eerst varen over de Maas, dan een wandeling langs een mergelwand met grotten en natuurgebied in ontwikkeling. Terug via een plateau, langs het kanaal, bos en een groot fort. Via Eben Emael en Kanne naar de Pietersberg. Eventueel met een uitstapje naar de ENCI-groeve
Lengte	13 of 20 km, waarvan 50 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Eijsden
Beginpunt	Eijsden, station Eijsden
Eindpunt	Kanne, halte Statieplein of Maastricht, station Maastricht
Openbaar vervoer	Vanaf Kanne bus 48. Rijdt na 19.00 uur als lijntaxi, bel 0800-0224050 Het voetveer Eijsden – Lanaye vaart van april tot november. Het is ook mogelijk TEC-bus 78 te nemen van Maastricht tot Lanaye, maar deze rijdt niet frequent
Horeca	In Eijsden, Lanaye, Kanne en Maastricht
	www.voetveren.nl (zoek op Eijsden)
	www.life-heliantHEME.eu
	www.lifepaysmosan.eu
	www.fort-eben-emael.be

Wandeling 35. Langs de Worm en klooster Rolduc. Kerkrade – Kerkrade (pag. 152)

Kenmerken	Wandeling gaat via de linkeroever van de Worm over Duits grondgebied, door de bossen met restanten van de Westwall naar Burg Wilhelmstein. Langs voormalige mijnen en via de rechteroever van de Worm terug. Terug in Nederland over het uitgestrekte terrein van abdij Rolduc
Lengte	18 km, waarvan een kleine 70% onverhard (doorgaans bospaden)
Treinstation dichtstbij	Kerkrade Centrum
Beginpunt	Kerkrade, station Kerkrade Centrum
Eindpunt	Kerkrade, station Kerkrade Centrum
Horeca	Burg Wilhelmstein (okt-mrt gesloten op ma- en di), Herzogenrath, Kerkrade
	www.burgwilhelmstein.de
	www.rolduc.com
	www.bunkerinfo.nl/2013/01/hockerlinie.html

Wandeling 36. Langs Ardense beken, rivieren en rotsen. Gendron-Celles – Dinant (pag. 156)

Kenmerken	De route volgt eerst de Lesse, dan in het bos het beekje de Vesse, en gaat via een plateau naar Falmagne en Falmignoul. Vandaar een volgend plateau, dan langs een beekje met watervalletjes naar de Maas. Langs de Maas naar Dinant, via bos, weiland en steile rotspartijen.
Lengte	25 km, hiervan is 60% onverhard.
Eventueel	Kortere routes: 7 km (van Gendron-Celles naar Falmignoul), 18 km (van Falmignoul naar Dinant), of 21 km met snelle doorsteek van Falmignoul naar de Maas
Treinstation dichtstbij	Gendron-Celles
Beginpunt	Gendron-Celles, station Gendron-Celles
Eindpunt	Dinant, station Dinant
Openbaar vervoer	Naar/vanaf Falmignoul rijdt TEC-bus 125 (www.infotec.be) Treinkaartjes zijn bij de NMBS meestal goedkoper dan bij NS. De NMBS heeft kaartautomaten in Roosendaal en Maastricht (niet het gehele assortiment). Een Rail Pass kan een voordelige optie zijn. Kijk voor meer informatie hierover op www.belgianrail.be
Horeca	In Gendron Celles, Falmignoul, Anseremme en Dinant

Wandeling 37. In twee landen langs de Geul. Moresnet – Epen (pag. 160)

Kenmerken	De wandeling gaat min of meer langs de Geul en de dorpen Moresnet en Plombières naar Epen. De route kruist het grote spoorviaduct via en voert langs restanten van een oude spoorlijn en van de lood- en zinkwinning. De wandeling gaat door (soms natte) weilanden en langs geologisch interessante plaatsen.
Lengte	12 km, waarvan 70 % onverhard
Treinstation dichtstbij	Maastricht
Beginpunt	Moresnet, halte Buschhausen Bruecke
Eindpunt	Epen, halte Roodweg
Openbaar vervoer	Vanaf Maastricht bus 350 naar Vaals, vandaar TEC-bus 396 naar Eupen (www.infotec.be)
Horeca	In Moresnet, Plombières en op de camping Du Vieux Moulin. Aan de rand van Epen ligt Herberg De Smidse (rugzakvriendelijk)

Wandeling 38. Spoorzoeken langs de Ninglinspo. Nonceveux – Nonceveux (pag. 164)

Kenmerken	De route gaat omhoog langs het beekje Ninglinspo, over een plateau, en omlaag langs de Chefna. Ten oosten of westen van de rivier de Amblève gaat de wandeling terug naar de bushalte
Lengte	14 km, waarvan 80 % onverhard.
Eventueel	Na 10 km kan de wandeling worden bekort door dezelfde bus terug te nemen vanaf Quarreux, halte Fonds de Quarreux
Treinstation dichtstbij	Aywaille
Beginpunt	Nonceveux, halte Ninglinspo
Eindpunt	Nonceveux, halte Ninglinspo of halte Nonceveux Pont
Openbaar vervoer	Vanaf Aywaille TEC-bus 142, richting Stoumont (www.infotec.be); voor tarieven zie bij wandeling 36
Horeca	Bij halte Ninglinspo

Wandeling 39. Door het land van Herve. Visé – Noorbeek (pag. 168)

Kenmerken	De wandeling voert door een glooiend landschap, soms open, soms langs bosranden. Ons pad gaat door de dorpen Dalhem en Mortroux, en langs de Berwinne en de Asse, dwars door weilanden en langs de Abdij Val Dieu. Via de Voerstreek eindigt de route in Noorbeek.
Lengte	25 km, waarvan 70 % onverhard. Het is niet mogelijk de wandeling te bekorten door tussentijds de bus te nemen.
Treinstation dichtstbij	Visé
Beginpunt	Visé, station Visé
Eindpunt	Noorbeek, halte Wesch, bus 57
Horeca	In Visé, Mortroux, Val Dieu, St Pieters Voeren en Noorbeek.

Langs een deel van de route zijn er markeringen van GR 563, Land van Herve.

Wandeling 40. Reizen in das Bergische. Köln – Köln (pag. 172)

Kenmerken	Eén of tweedaagse wandeling door het uitgestrekte beboste heuvelland ten oosten van Köln, het Oberbergische Land. Het is het zuidoostelijk deel van het Bergische Land. Het gebied op de rechter Rijnsoever komt ruwweg overeen met het tot 1806 bestaande Hertogdom Berg
Lengte	25 km, waarvan ca. 65 % onverhard : Dag 1 14 km, Köln – Honrath Dag 2 11 km, Honrath – Overath
Treinstation dichtstbij	Köln Messe/Deutz of Köln Hbf
Beginpunt	Köln, eindhalte Königsforst Stadtbahn 9 (U 9) – Honrath, Bahnhof
Eindpunt	Köln, Bahnhof, Köln Hbf of Bahnhof Köln Messe/Deutz
Openbaar vervoer	Raadpleeg voor de trein Duitsland: www.bahn.de en www.vrr.de Raadpleeg voor het stadsvervoer Köln: www.kvb-koeln.de
Horeca	Bij de eindhalte U9, beperkt in een aantal dorpjes waar de wandeling doorheen gaat, in Overath, Bahnhof (Kulturbahnhof) en omgeving; zeer uitgebreid in Köln
Overnachten	www.dasbergische.de www.overath.de/Kulturbahnhof.aspx www.booking.com

De wandeling volgt tot Büchel de markering >5 en vandaar tot Overath de >3. In het veld is de route doorgaans aangegeven als >, of >5 en soms als 5 in een rondje
Wanderkarte Bergisches Land, 1:25.000; Karte 4: Mitte. Te bestellen via www.dasbergische.de/de/shop, € 7,95 excl. verzendkosten

Langs de Eem

Het gebeurde bij het uitzetten van een Op Verkenning in het gebied van de Grote Rivieren. Terwijl we op de veerpont afliepen schalde de stem van Drs. P. uit een verlaten auto dat de pont vol was; '(...) Toe nou mensen, kom toch niet in deze volle boot (...)'. Als je dan de verder lege pont opstapt gaat er toch een rilling over je rug. Drs. P. heeft de videoclip bij zijn lied *Heen-en-weer* ook daadwerkelijk opgenomen op een veerpontje; dat gebeurde in 1973, hier bij het veer van Eemdijk ①.

De Zomerdijs

Tot gemaal Eemnes wandelen we dicht langs de Eem; een brede rietkraag vormt de wuivende overgang van water naar het land. Hoewel de ca. 18 km lange rivier tegenwoordig niet meer zo belangrijk is voor het goederenvervoer zien we nog beste grote binnenschepen langsvaren. Zo ook de geheel door vrijwilligers gerunde fietsboot van de Eemlijn; deze vaart tussen half april en half oktober. Het is de enige rivier die in eigen land ontspringt en uitmondt. Het hoogteverschil tussen Amersfoort en de monding bedraagt bijna twee meter. Amersfoort heet het begin te zijn, een echte bron heeft de Eem echter niet. Haar water krijgt ze uit beken en sloten van een omvangrijk achterland, met als bekendste

de Heiligenberger Beek die uitkomt bij de Koppelpoort in het centrum van Amersfoort.

Na een kleine twee km maakt het pad een bocht naar rechts en lopen we op een sfeervol historisch plekje af: een bescheiden jachthaven, de rijksmonumenten Eemnessersluis en gemaal Eemnes uit 1883. Daarna lopen we af op het hek dat toegang geeft tot de bochtige Zomerdijk, een laag grasdijkje langs de door schapen begraaide Maatpolder ②. Het litteken van de dijkdoorbraak in 1903 – een van de vele in het Eemland – is de grote bocht die het dijkje maakt links om het stroomgat. Bij Eembrugge verlaten we de grasdijk om de andere oever van de Eem op te zoeken.

Ongeveer 100m na het viaduct in de A1 komen we langs de mooie op een lage terp gelegen boerderij Grimmestein. Verderop gaan we de dijk weer op tot bij het onlangs piekfijn gerestaureerde gemaal Zeldert ③. In een ver verleden lag het bemaalde gebied een stuk hoger, zodat het via een sluisje vrij kon afwateren. Het huidige gemaal uit 1896 werd gebouwd nadat zijn voorganger in de stormvloed van een jaar eerder was weggeslagen. In de zomer van 2017 kondigt een fors bord de versterking aan van de Eemdijk waarover wij zojuist liepen. De Coördinator Klompenpaden (Netelenburchpad) bevestigt op de website evenwel onze indruk dat die operatie net achter de rug is.

Grebbelinie

We verlaten de Slaagseweg en een betonpad door de weilanden voert ons langs polder De Slaag. Natuurmonumenten is beheerder van dit vogelreservaat, dat zich ruwweg uitstrekt tussen pad en Eem. Zij trakteert ons langs deze 'Vogelboulevard Eemland' op allerlei vogelwetenswaardigheden.

Bij de Malebrug zijn we terug aan de oever van de Eem, die we vanaf hier via het Bernard de Roijpad tot in Amersfoort volgen. Vader Bernard tekende belangrijke kaarten van de Eem, die zoon Bernard later gebruikte voor het ontwerpen van de fortificaties van de Grebbelinie, een waterlinie uit de 18^e eeuw. De kazematten die om de zoveel honderd meter in de binnenberm staan dateren echter uit WOII ④. Kort voor Amersfoort komen we eerst langs het niet voor publiek toegankelijke landgoed Coelhorst met een boomgaard met oude appelrassen. De laatste bijzonderheid is het voormalig Werk aan de Clashut uit 1799. Dit 'fort' bewaakte een zwakke plek van de Grebbelinie. Ook deze plek is alleen vanaf de dijk te bekijken.

routebeschrijving Eemdijk – Amersfoort

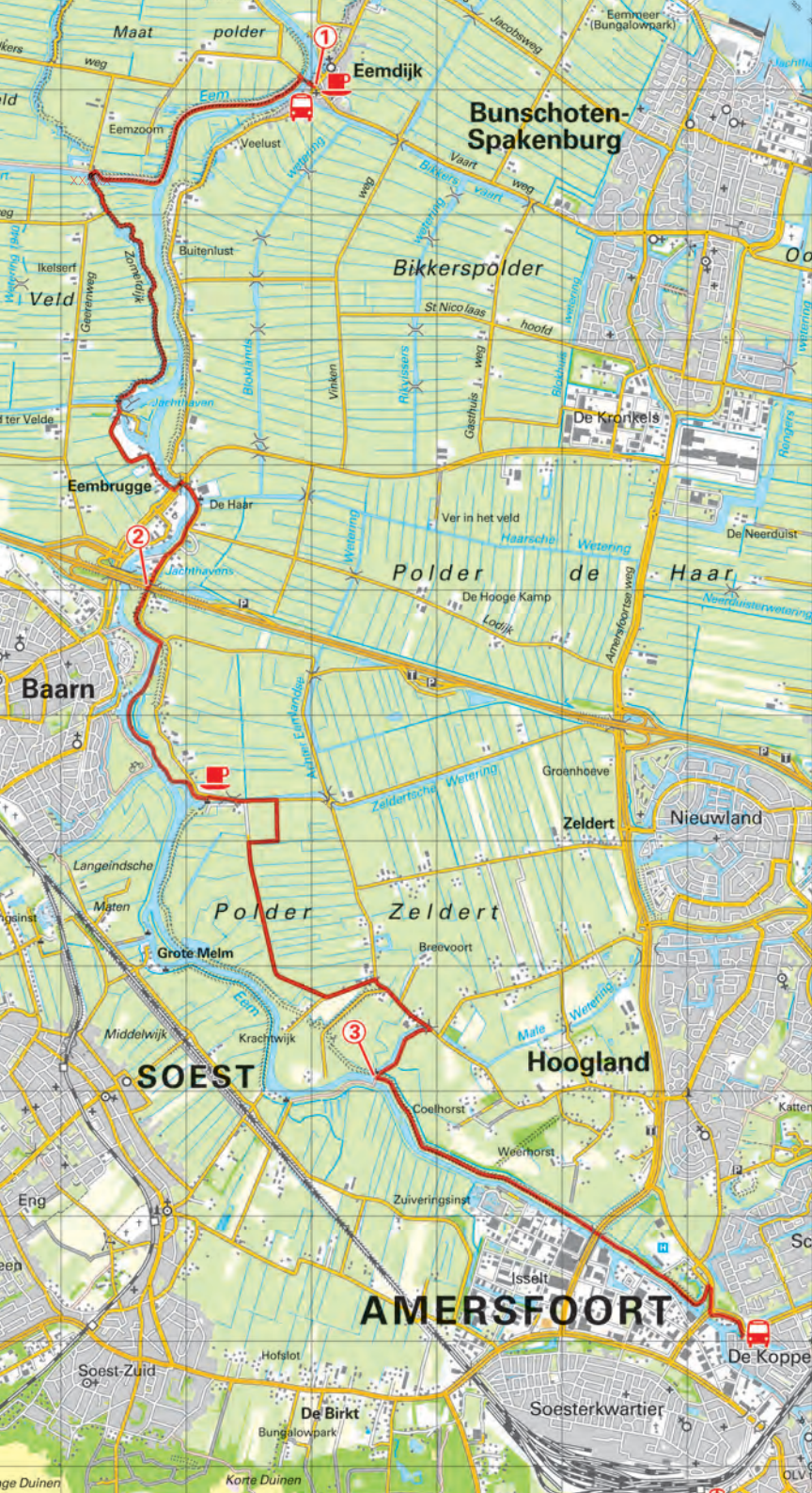
- 1) Stap uit bij de eindhalte van buurtbus 503 Nijkerk - Eemdijk; vanaf de halte is het pontje al te zien. Ga op de andere oever een paar meter RD en ga daarna links het geasfalteerde fietspad op. Volg het fietspad tot de Eemnessersluis. Steek de sluiskom over, ga voorlangs het gemaal naar de verharde Stammeweg. De route loopt vanaf hier tijdelijk samen met het Nesserpad, een klompenpad. Verlaat in de bocht naar rechts de Stammeweg en ga via een klaphekje de grasdijk op (schapen!). Op de nadering van een jachthaven buigt de grasdijk naar rechts. Na een klaphek en een brug met rechts een gemaal RD, smalle klinkerweg ri Eembrugge. Klinkers gaan verderop over in asfalt. Negeer brug naar links. Na twee bochten naar links en één naar rechts eindigt de Eemweg op een T-splitsing; LA, fietspad. Direct na de brug de drukke verkeersweg voorzichtig oversteken en RD gaan, een smal graspaadje. Wandel met de Eem rechts RD, Zuidereind (bedrijventerrein). Negeer afslagen.
- 2) De rustiger wordende weg gaat onder de A1 door en maakt verderop een bocht naar links. Ga hier de dijk op en volg het graspad op de kruin tot bij het gemaal Zeldert. Wandel verder via de geasfalteerde Slaagseweg. Ga RA bij het betonpad door de weilanden dat na een bocht naar rechts op een T-splitsing uitkomt op de Krachtwijkerweg. LA. Volg deze Vogelboulevard. Na een bocht naar links volgt een afgeschuinde T-splitsing; houd links aan, eveneens Krachtwijkerweg. Opnieuw volgt een T-splitsing; RA, Slaagseweg. Bij de tweede weg RA, Malesluispad. Rechts van de weg stroomt de Male Wetering.
- 3) Voor de Malebrug op het fietspad LA ri Amersfoort. Volg het geasfalteerde Bernard de Roijpad over ruim 3km en negeer paden en wegen het binnenland in. Net voorbij een jachtwerf dwingt de Jachthaven De Eemkruisers het pad naar links te buigen. Het eindigt op de Schans; RA, fietspad/ventweg. Volg deze ventweg rechts van de Maatweg ri centrum. Steek voor de brug bij de verkeerslichten de Industrierweg over en ga LA, Stuw. Links loopt Ringweg-Koppel, rechts ligt kanovereniging De Kei en jachthaven De Stuw. Na deze jachthaven wordt de Stuw een fietspad en gaat een brug over; blijf RD gaan. Op de kruising met het Jachtpad RD en een tiental meters verder is halte Kwekersweg, ri Amersfoort centrum en station. Voor een wandeling door het centrum uitstappen bij halte Stadhuis; de Amersfoortse binnenstad ligt links van de drukke Stadsring. Stap bij dezelfde halte in voor de vervolgrit naar het station; of doe dat bij halte centrum, maar dan aan bij de halte aan de centrumzijde van de Stadsring.

22

Beginpunt: Eemdijk, halte Pontveer

Eindpunt: Amersfoort, halte Kwekersweg

Inhoudsopgave

Informatie in het kort per provincie 2-15

01	Wandelend over 't Hoogeland	18 km	Godlinze – Spijk	16
02	In het Theater van de Natuur	22 km	Jipsinghuizen – Ter Apel	20
03	Overvaren met het Reitdiepveer	24 km	Zuidhorn – Winsum	24
04	Terug naar 't Dockumer Lokaeltsje	14 km	Hijum – Hegebeintum	28
05	Door het Drents-Friese Wold	22 km	Appelscha – Diever	32
06	Langs het Tsjûkemar	17 km	Delfstrahuizen – Lemmer	36
07	Een dagmars door De Onlanden	22 km	Haren – Leek	40
08	Door Gasterse Duinen en Balloërveld	16 km	Westlaren – Rolde	44
09	Door het stroomdal van de Slokkert	12 km	Norg – Veenhuizen	48
10	Lopen in de Weerribben	13 km	Wetering – Ossenzijl	52
11	Kom maar over de spoorbrug	11 km	Hatterm – Zwolle	56
12	Langs stromen en over bulten	19 km	Mariënberg – Ommen	60
13	Op doortocht door het Harderbos	15 km	Biddinghuizen – Harderhaven	64
14	Lopen beneden NAP op Schokland	15 km	Nagele – Ens	68
15	Op pad door de bloeiende Betuwe	20 km	Geldermalsen – Geldermalsen	72
16	Het Speulderbos in	10 km	Garderen – Koudhoorn	76
17	Van het pad af in de Gelderse Poort	23 km	Millingen aan de Rijn – Nijmegen	80
18	Langs de Eem	18 km	Eemdijk – Amersfoort	84
19	Door moerasbos, forten en binnenstad	18 km	Utrecht – Utrecht	88
20	Over de Utrechtse Heuvelrug	19 km	Rhenen – Veenendaal	92
21	Wie gaat er mee naar Wieringen	17 km	Den Oever – Westerland	96
22	Zand tegen Zee	9 km	Petten – Camperduin	100
23	Langs bij Brouwers en Blekers	16 km	Haarlem – IJmuiden	104
24	Over de Waalsdorpervlakte	21 km	Den Haag – Katwijk	108
25	Over het witte Winterdijkje	20 km	Zoetermeer – Gouda	112
26	Topnatuur onder de rook van Rijnmond	18 km	Hellevoetsluis – Oostvoorne	116
27	Langs akkerranden naar de kust	23 km	Middelburg – Domburg	120
28	Lopen door de Zak van Zuid-Beveland	15 + 24 km	Hoedekenskerke/Baarland – Goes	124
29	Lopen langs de Linie van Communicatie	10 of 22 km	Axel – Absdale	128
30	Grenzen langs de Brabantse Wal	25 km	Putte – Bergen op Zoom	132
31	Nat en droog rond De Rul	12 km	Heeze – Heeze	136
32	Op naar het veenmos door venen en pelen	19 km	Griendtsveen – Griendtsveen	140
33	Door de Voerstreek	22 km	Mesch – Epen	144
34	Mergelland bij Maas en Albertkanaal	13 of 20 km	Eijsden – Kanne	148
35	Langs de Worm en klooster Rolduc	18 km	Kerkrade – Kerkrade	152
36	Langs Ardense beken, rivieren en rotsen	25 km	Gendron-Celles – Dinant	156
37	In twee landen langs de Geul	12 km	Moresnet – Epen	160
38	Spoorzoeken langs de Ninglinspo	14 km	Nonceveux – Nonceveux	164
39	Door het land van Herve	25 km	Visé – Noorbeek	168
40	Reizen in das Bergische	14 + 11 km	Köln – Köln	172

Legenda, afkortingen en websites

cijfer correspondeert met cijfer in de routebeschrijving

treinstation

bushalte

horeca

oppervlak kilometerhok op kaart
correspondeert met een km²

hoofdroute

route-alternatief

Afkortingen

LA	linksaf
RA	rechtsaf
RD	rechtdoor
fkn	fietsknooppunt
wknp	wandelknooppunt
ww	wegwijzer
ps	paddenstoel
ri	richting
m	meter
km	kilometer

Overige symbolen

	kerktoren
	toren
	watertoren
	kerk
	molen
	gemaal
	begraafplaats
	monument

Bodemgebruik

	bebouwd gebied
	kassen
	weiland
	akkerland
	bos
	heide
	zand
	boomgaard
	rivier, meer, plas
	zee
	droogvallende gronden

Websites

www.rover.nl/wandelroutes	Rover wandelpagina
www.9292.nl	OV informatie Nederland
www.ns.nl	Treininformatie Nederland
www.nmbs.be	Treininformatie België
www.deutschebahn.com	Treininformatie Duitsland

De Rover-site wandelpagina

ROVER

Actueel Over Rover Onze activiteiten Lokaal Op reis Lidmaatschap Klantenervaring Mijn Rover

Home / Onze activiteiten / Wandelroutes

Wandelroutes

Rover publiceert in iedere editie van De Roverier een artikel over een bijzondere wandelroute door een natuurlijke gebied. De bijzondere routes kunt u gratis downloaden op deze pagina. Het begin- en eindpunt van de wandeling is uiteraard altijd goed bereikbaar met het OV.

Tip: onze wandelroutes zijn opgenomen in de database van geotrekke.nl. Hier zijn nog meer wandelroutes te vinden die met het OV bereikbaar zijn.

Wandelgids

Op dit moment wordt gewerkt aan een wandelgids. Deze gids bevat een vierdelig wandelings, uiteraard verspreid over het hele land en met enkele uitdagingen over de grens. De gids verschijnt naar verwachting zomer 2018 en zal rond de €18 kosten. Roverleden profiteren van €4,50 korting.

Let op: de Wandelgids verschijnt in een beperkte oplage. Reserveer de gids nu alvast om zeker te zijn van een exemplaar. [Via dit formulier](#) kunt u de Wandelgids reserveren, zodra wij meer informatie hebben over verschijningsdatum en prijs nemen wij contact met u op.

Download wandelroutes door op de foto te klikken:

 <p>Dongering Brussel Ruimte de 17 en 18 kilometer</p>	 <p>Noord-Brabant, omgeving Dijk 13,4 kilometer</p>	 <p>Ternhoven - Hollandse Rieding 17 kilometer</p>
 <p>Flevoland: van Nagel door Schockland naar Ens 1,1 kilometer</p>	 <p>Speeltoern: van Garreën naar Kouffoort 5,2 kilometer</p>	 <p>Breda en het Maastbos 14,7 kilometer</p>
 <p>Van Eijden naar Kanne of Meuwilff 16 of 29 kilometer</p>	 <p>Door de Benne, Vennek, Gelmelshoek 18 kilometer</p>	 <p>Van Aelhof Hout 19 of 23 kilometer</p>
 <p>Gelderland: van Almen naar Vindes 16,3 kilometer</p>	 <p>Rijse vaarwegen: rond station Heeze 12 kilometer</p>	 <p>Rotterdam Waterstad 3,4 kilometer</p>

Navigatie

- Onze successen
- Blad De Roverier
- Wandelroutes**
- Symposia
- Samen op Reis
- Overleguren
- Onderzoek voor Rover's
- Trainingen voor Roverleden
- Handboek Roverleden

Auteurs

Gerda Spaander (Berkhout, 1951) en Peter Oosterling (Harlingen, 1951)

verzorgen om beurten de rubriek Op Verkenning van het Rover-tijdschrift De Reiziger. De ideale wandeling van Gerda brengt haar naar plekken waar je alleen te voet kunt komen. Stille, een mooi landschap, vogels en planten zijn voor haar belangrijke ingrediënten. Graag steekt zij de grens met België over, onderweg speurend naar grenspalen voor haar fotocollectie.

Peter ziet het Nederlandse landschap als resultaat van het samengaan van natuurlijke processen en eeuwenlang het land bewerken, in cultuur brengen en bebouwen. Zowel het resultaat als de beleving zijn telkens anders. Vanwege zijn vroegere werk bij een waterschap is hij bovenal geïnteresseerd in het waterbeheer vroeger en nu.

Wandelen en Openbaar Vervoer vormen een uitstekende combinatie: het biedt de ideale mogelijkheid in een bepaalde plaats aan de wandeling te beginnen en deze in een andere plaats te eindigen. Nog niet uitgewandeld? Veel van de in de opgenomen routes kunt u eenvoudig verlengen; er is altijd wel een bushalte of treinstation in de buurt. Met het openbaar vervoer onderweg naar het wandelgebied zie je plekken die je anders niet snel zou tegenkomen. En wie kan er nou beter een wandelroute vinden in combinatie met het openbaar vervoer dan Reizigersvereniging Rover, dé vereniging van en voor reizigers?

De meeste routes voeren door de twaalf Nederlandse provincies, vier wandelroutes liggen volledig (twee) of grotendeels (twee) op Belgisch en één tweedaagse wandeling op Duits grondgebied. De gebruiker van deze gids maakt niet alleen kennis met de talrijke landschapstypen die ons land en het aanpalend buitenland rijk is, maar maakt ook kennis met allerlei vormen van het openbaar vervoer. Sommige wandelingen zijn uitstekend met de trein te bereiken, voor andere is soms een aanvullende rit nodig met bus, buurtbus, OV-shuttle of haltetaxi. Ook de veerpont en het trekveer komen voorbij. Voorin de gids heeft Rover de informatie over de bereikbaarheid van de wandelingen op een rij gezet.

Pak bus of trein en ga aan de wandel!

Gerda Spaander en Peter Oosterling

9 789082 712117